

A MUNKAÁRAK KISZÁMÍTÁSA.

Két munkatársa van az idei Évkönyvnek a *vidékről* és mindakettő egy témát penget: panaszkodik az óriási *konkurrenczia* miatt s egyben mindjárt megírják a receptet — az ellen.

Az egyik: *Somos Árpád* (Debreczen) általános számítást csinál; míg *Ruzicska Gyula* (Kolozsvár) kész árszabályt dolgozott ki a nyomdatulajdonosok és művezetők részére. Természetes dolog, hogy első sorban mindegyik a saját baja után indul és e szerint csinálja a számítást; de azért érdemes a közlésre mindakettő, mert így, egymás mellé állítva, ki-ki megalkothatja azokból a maga kalkulációját. A ki jobban megérti a *Somos Árpád* kereskedelmi számvetését: az üzleti viszonyához mérten dolgozhat; a ki azonban jobb szereti a kész, de a helyi viszonyokra nem mindenben alkalmazható árszabályt: az vegye elő a *Ruzicska* cikkét és abból tájékozza magát. Mindenesetre az idők jele, hogy a vidék is belepanaszkodik már az utolsó szalmaszála.

I.

A nyomdásziparnak létföltételét — minden egyéb kedvező körülményt feltételezve — csak a helyes és igen gondos árszámítás biztosíthatja. A felületes kalkuláció kétélű kés, mely nemcsak a megrendelőt, de a nyomdászt is megvághatja. Innen van talán az a szójárás is, ha az üzletember tévedésből sokkal kevesebbet számított, mint a mennyit az üzleti haszonra való tekintettel számíthatott volna, hogy »megvágta magát«. A ki azonban nem fejből, hanem — bocsánat az egyenes kifejezésért — hasból számít, az másokat is megvághat, a mi azonban a közönség zsebére kevésbé veszedelmes, mert az csak addig tűr, a míg olcsóbb forrásra nem tesz szert; azért a vágásért pedig a nyomdász fizeti a fájdalomdíjat azzal, hogy megrendelőit lassankint elveszíti.

A versenyképesség nem abból áll, hogy nyakrafőre olcsón dolgozzunk s az ilyenformán beállott csekélyebb jövedelmet a munkabérek leszállításával akarjuk pótolni, mert így már éppenséggel nem vagyunk versenyképesek. Olcsó húsnak híg a leve; az olcsó és természetesen tapasztalatlanabb munkás nem képes önállót és tökéleteset alkotni, s így eltekintve attól, hogy ily tökéletlen munkával a közönségre vonzóerőt nem gyakorolhatunk, a gyenge munkás ezt a hiányos produktumot is olyan hosszú ideig készíti, hogy ez alatt a gyakorlottabb munkás kétszerannyit és a mi fő: jobbat állítana elő. Rossz papiros, vagy olcsó és rossz festék használata sem vezet a boldogulás felé. A munka ugyanis sokkal többet veszít értékéből, mint a mennyit a papirosnál vagy a festéknél meg lehet takarítani.

Ha az üzletet szilárd alapra akarjuk fektetni, akkor először is kell, hogy legalább egy-két értelmes önálló munkást alkalmazjunk, kiknek a többi gyengébb erő az összemunkálásra be van osztva. Szóval kell, hogy az üzletet egységes szellem és egy bizonyos kitűzött irány vezérelje.

Papirost, festéket s más anyagot pedig csakis jót vásároljunk, még pedig — olcsón. A megfelelő bevásárlási forrást könnyen megtalálhatjuk, s ha készpénzzel fizetünk, illetve a lejáratokat pontosan betartjuk, bátran számíthatunk nagyobb kedvezményekre.

A számítás alapját az üzleti költség számla felállítása képezi.

Vegyünk egy közép nagyságú vidéki nyomdai berendezést 30.000 forinttal, melynek kétharmadrésze a szedőteremre, egyharmadrésze pedig a gépteremre esik.

A szedőterem berendezése tehát 20.000 frt. Az üzleti költséget három részre osztva, a következő összeállítást nyerjük:

a) Üzleti és egyéb költségek:

5 ^o /o tőkekamat	1000	frt
6 ^o /o leírás az értékcsökkenésért	1200	»
a faktor évi fizetésének egyhánynya	900	»
egy irodasegéd évi fizetése	700	»
a lakbér	400	»
adóhányad	250	»
fűtés és világítás	400	»
irodai szükségletek és tisztogatás	200	»
biztosítás	52	»
zsinór, szivacs stb.	50	»

b) A szedőszemélyzet fizetése:

egy akczidensz-szedő, egyszersmind tördelő, heti 16 forinttal	832	frt
egy szedő heti 12 forinttal	624	»
négy szedő heti 10 forinttal	2080	»
három szedőtanoncz heti 2—2 forinttal	312	»
összesen	9000	frt

c) A gépterem szükségletei:

5 ^o / _o tőkeamat 10.000 frt után	500	frt
5 ^o / _o leírás az értékcsökkenésért 10.000 frt után	500	»
egy gépmester heti 18 forinttal	936	»
egy nyomó heti 12 forinttal	520	»
két berakó leány heti 5 forinttal	624	»
egy segédmunkás heti 7 forinttal	364	»
egy papirraktárnok, illetve csomagoló	416	»
a faktor évi fizetésének egyhánnyada	600	»
festék-elhasználás	220	»
tisztító- és kenőanyag	70	»
hengeranyag	50	»
világítás, fűtés, ill. a mozgony szükséglete	800	»
házbér	250	»
tatarozások	100	»
biztosítás	50	»
összesen	6000	frt

Ebből az összeállításból látjuk, hogy a szedőosztályra 9000 frt önköltség esik évenként. Ha már most a vásár- és ünnepnapokat levonva, tiszta 300 munkanapot veszünk, esik egy napra 30 frt, a mit 11 munkásra felosztva, esik egy-egyre 2 frt 80 kr.,

azaz hogy ilyen értékű munkát kellene egynek-egynek előállítani, hogy az önköltség megtérüljön, a kilencz-órai munkaidő mellett pedig körülbelül 30 kr. esik személyenkint és óránkint.

A szedés kalkulációjánál tehát ezt a 30 krajczárt fogjuk alapul venni.

A gépterem kezelési költsége 6000 frt ; 300 munkanapot véve, esik egy-egy napra 20 frt költség, tehát a két gyorsajtóra kilenczórai munkaidő mellett egyenkint és naponkint 8 frt = 16 frt, az amerikai lábbal hajtó gépre pedig naponkint 4 frt.

A számítás kulcsa ennél fogva ez :

A szedőmunka kerül óránkint átlag *30 krajczárba*, a nyomás pedig : gyorsajtón *90 krajczárba*, az amerikai lábbal taposó gépen *45 krajczárba* óránkint.

A kalkuláció a körülményekhez képest vagy előzetesen, vagy utólagosan történik. Előzetesen akkor, ha a megrendelő a nyomtatvány árát azonnal kívánja tudni ; ebben az esetben az approximativ beclésre vagyunk utalva. Komplikáltabb munkáknál s olyan esetben, midőn a megrendelő az utólagos számításba is beleegyezik, ezt a szedők, illetve a gépmester feljegyzései alapján végezzük.

A pontos és helyes számítás összeállításához természetesen szükséges, hogy a papirraktárban levő összes papirneműekből egy-egy mintaívet, a gyártmány és az ár kellő ellenjegyzésével, eltegyünk.

Ezek a mintaívek praktikus szekrénybe osztályozva, mindig kéznél legyenek.

Most pedig térjünk át az árszámítás gyakorlati oldalára.

Az árszámító-könyvecskék beosztása :

A megrendelés kelle ..... hó.
 Sz. Szállítandó ..... hó.

Megrendelő: .....

db
 fo

		Saját ár	Tisztán
Papir	db fo ..... á ..... pr. $\frac{1}{c}$ $\frac{1}{m}$		
Szedés	.....		
Tördelés	.....		
Oszítás	.....		
Nyomás	.....		
Színnyomás	..... forma		
Festékelhasználás	(színnyomásnál)		
Bronzelhasználás	.....		
Kikészítés	(vágás, hajtogatás stb.)		
Könyvekötő-munka	.....		
Lyukasztás	.....		
Számozás	.....		
Vegyes	(csomagolás, postadíj stb.)		
	Összeg		
	A számla kelle		

Ez árszámító-táblázat rovatainak gyakorlati kitöltése a következő:

1. A folyószám, melyet a nyomtatványra is ráteszünk, hozzátevé az évszámot, pl. így: 95/372. E végből szükséges, hogy minden előforduló munkát az árszámító-könyvecskébe bevezessünk és pedig olyant is, melyet kiszámítani nem kell, mint pl. névjegyeket, gyászjelentéseket és más kialkudott megrendeléseket.

2. A megrendelő neve és lakása.

3. A megrendelés kelte, mikor szállítandó, számlajegyzet.

4. Példánymennyiség, a nyomtatvány közelebbi megnevezése, alakja s a papir minősége.

5. A megjegyzés-rovatban a kiállítást írjuk körül, pl: háromszinű nyomás, előkelő kiállítás, bekötés (hány könyvben, hány lappal) számozás, lyukasztás stb.

6. Papírszükséglet, a fölösleget is hozzávéve: hány ív, esetleg hány darab, s mibe kerül ezre esetleg száza.

7. *A szedés* nagyban és egészben.

8. *Tördelés*. Itt esetleg a megrendelő hibájából történt újratördelést, a kefelevonatokra fordított időt, többszöri korrekturaküldést is fel kell számítani.

9. *Osztás*. Ezt a munkát sok helyen tisztogatás gyanánt veszik és nem számítják fel a megrendelőnek. Ez helytelen, mert az osztásra fordított időnek is meg kell térülni valahonnan, ennél fogva az osztás a szedéshez hozzászámítandó és pedig a szedés egyharmadrészének arányában.

10. *Nyomás* és az előkészítés ideje egybevéve.

Szines nyomásnál, ha az egyes formák nyomása egyenlő időt vett igénybe, a számítást átlag is vehetjük, pl.: 1000 db címkártya három színben, egyenkint

3 óra = 9 óra, ellenkező esetben pedig az egyes formákat külön-külön kalkuláljuk.

11. *Kikészítés* vagyis adjusztírozás alatt az utólagos megmunkálást értjük.

12. A festékelhasználást a színnyomásnál szintén fel kell számítani, a mennyiben az újrabedörzsölésnél tényleg sok anyag megy veszendőbe.

13. *Könyvkötő-munka* 25% hozzácsatolásával.

14. *Vegyes*. A mennyiben nagyobb csomagolást, ládát, posta- vagy vasuti önköltségeket kell felszámítanunk. Ez a tétel különben az összegnek fölfelé való kikerekítésére szolgálhat.

A könyvecske körülbelül 500 oldalt, illetve számot foglalhat magában, melynek kitöltése után a következő könyvecskében folytatjuk a bejegyzéseket az év végéig. Ezek a bejegyzések könyvelési adatokul is szolgálhatnak.

Az árszámító-könyvecske (Calculateur) első rovata a saját, vagyis bekerülési ár; a második rovatban a saját árat kétszeresen vesszük (100%), kivéve a papírt 20% hozzáadással, no meg a plakátbélyeget, postadíjat és csomagolást, a mi természetesen saját árban számítandó.

A fent jelzett 100%-nyi hozzácsatolás azonban még korántsem tiszta haszon, mert ebből még az évközben természetesen mutatkozó, előre nem látható költségeket (mint: makulatura, munkapangás, behajthatlan követelések leírása stb.) le kell számítanunk, úgy, hogy ezek után a legélénkebb forgalmú és legegészségesebb üzletnél is alig marad 10—15% tiszta haszon.

A nyomdatulajdonosnak azonban semmi körülmények között sem szabad szem elől tévesztenie, hogy

milyen forgalmat kell okvetetlen elérni, hogy általános évi kiadásai födözetet nyerjenek. Mert ha valakinek, mint a jelen esetben is, 15.000 frt évi kiadása van, annak legalább is 20—25 ezer frt forgalmat kellene feltüntetni, ha azt akarja, hogy az üzlet egészséges alapokra legyen fektetve és fejlődésében ne akadályoztassék.

Sajnos, hogy ez nem mindig van így. Sok nyomdatulajdonos évekig elhúzza az existenciáját teljes bizonytalanságban; a mellett ész nélkül konkurrál, ezzel az egész nyomdászatot fejlődésében megakasztván, saját magát és (tudva vagy tudtán kívül) hitelezőit is ámitja.

Sok mindent *próbáltunk* már a nyomdászviszonyok megjavítására, most azonban *tegyük* meg legalább azt az egyet — tanuljunk számolni.

Somos Árpád.

II.

A hetvenes évektől kezdve — a mióta t. i. a nyomdaalapítás kapitálisták, papir- és más mindenféle kereskedők szenvedélyévé vált és a nyomdászatot kezdték olyan iparágnak tekinteni, melyhez csak annyi kvalifikáció szükséges, mint pl. az országgyűlési képviselőséghez — Magyarországon a nyomdák gombamódra elszaporodtak s az akkor még csak szárnyait próbálgató konkurrenzia ma már magasan röpülő keselyűvé vált, mely mind több és több kevésbé hizott nyomdatulajdonost ragad körmei közé és elnyeléssel fenyegeti mindazokat, a kiknek nincs, vagy nagyon gyengén van az (már t. i. a tőke), a mibe fentartásuk céljából kapaszkodhassanak.

A kik közelről nincsenek érdekelve és nemzetiségi meg közművelődési szempontból ítélik meg e dolgokat, a nyomdák szaporodását örvendetes jelenségnek, a közművelődés rohamos terjedésének tartják; nem gondolva meg, hogy egy olyan 20–25 ezer lakosságú városban, hol jelenleg három-négy nyomda tengődik s egymástól mindenféle tisztességtelen eszközök felhasználásával halászsza el a munkát, sokkal több szolgálatot tehetne a közművelődésnek (a szakemelkedésről nem is szólva) egy-két olyan nagyobb nyomda, mely anyagilag gyarapodva képes lenne egy nálunk még nagyon koczkáztatott vállalatra: a közművelődést terjesztő irodalmi művek *kiadására* vállalkozni; míg így sem az egyik, sem a másik nemcsak hogy az erre szükséges tőkét évtizedek alatt sem tudja megszerezni, de képtelen arra is, hogy a kor kívánalmainak megfelelő anyagokkal lássa el magát és ha már a közművelődést nem, legalább az ipar fejlődését mozdítsa elő.

A közelről érdekelt nyomdatulajdonosok pedig, a kik e fonák dolgot igazi oldaláról tudják megítélni, összedugott kézzel nézik a mindnyájokat fenyegető veszély terjedését, s egyenként, néha többen is együtt, siralmas panaszra fakadnak, de a vész tovább terjedése elleni intézkedésre — holott pedig erre megvan a módjuk — czukros mandulával sem lehet őket összehozni.

Elég ennek bizonyosságául az 1890. évben Szegeden kevés résztvevővel megtartott kongresszus határozatainak részvétlenség miatt írott malaszttá válására, a folyó évben pedig a kétszer is megkísérlett, de egyszer sem sikerült nyomdász-kongresszus elmaradására utalnom.

Igaz ugyan, hogy az idén összejött néhány olyan nyomdatulajdonos, a kinek még némileg szívéen fekszik a magyar nyomdászat sorsa; de ezek is inkább csak azért jöttek össze az országos ipari kongresszus keretében, hogy ők is szaporítsák a millenárius kongresszusozók számát.

E lethargiát aztán a nyomdászatot soha nem tanult nyomdatulajdonosok igyekeznek minél jobban kihasználni; kínálják és csinálják a nyomdai munkát olyan olcsó áron, hogy a szakember ámultában azt sem tudja, hogy a papirost kapják-e ahhoz ingyen, vagy a munkáért nem fizetnek semmit.

Jól tudom azt, hogy a szakképzettség hiányán kívül még száz más körülmény játszhatik közre abban, hogy a nyomdai munkán még akkor se legyen meg mindig a remélt haszon, ha azt »jól felszámítottuk« is. Mert ugyan ki vagy mi biztosítja arról a nyomdászt, hogy az általa *előre* meghatározott árért felvállalt nyomtatott ívnél, melyen számítása szerint 3 frt tiszta hasznának kell lenni, nem enyészik-e el ez a remélt haszon — hogy csak ezt említsem — egy rossz korrekturával is? Pedig mily nagy ritkaság az ma már, ha egy ív nyomtatását 3 frt tiszta haszonnal vállalhatjuk el; mert a megrendelő közönség, az Olcsó Jánosok által félrevezetve, mindig attól tart, hogy a nyomdász őt meglopja, s ha egy 2—3 forintba kerülő nyomtatványra van szüksége, mielőtt megrendelné, sorra járja vele a városban levő összes nyomdákat. Ezt tudva, a megrendeléstől várható hasznot a konkurencziát nem űző nyomdák is kénytelenek annyira redukálni, hogy a konkurrens nyomda azt már csak anyagi veszteséggel, vagy legjobb esetben azért, hogy »a pénz forogjon«, vállalhatja el.

És a legtöbb esetben mégis elvállalja; rontván ezzel a többit, de leginkább saját magát, mert az ilyen spekulációval, ha egy kis tőke és hitel van hozzá, lehet évekig is parazitáskodni a nyomdászat nyakán, de hogy a bukás el nem kerülhető, az olyan megdönthetetlen igazság, mint a kétszerkettő = négy.

Szándékosan beszélek így általánosságban, példákat sem idézve, mert meg vagyok róla győződve, hogy mind a két fél: a szakemberek és a konkurrencziát űző kontárok ismerik a végletekig menő konkurrenczia által mindnyájukat fenyegető veszélyt. Az egyiknek éppen úgy érdekében áll, mint a másiknak, hogy az elé gátat emeljenek. Erre pedig két eszköz is van: az egyik a barátságos felvilágosítás, a másik az erőszak. A hol nem sikerül az egyik, sikerül a másik. Majd elmondom miként.

A konkurrencziával űzött szertelen visszaélés okát én nem keresem sem a telhetetlen, gazdagodásra való vágyban (mert én még nem láttam a konkurrenczia által meggazdagodott egyetlen nyomdatulajdonost sem), sem a rossz indulatban, hanem a szakképzettség hiányában; ezzel, már t. i. a szakképzettséggel, sok esetben nemcsak az előbb említett szertelen konkurrencziát űző nyomdák tulajdonosai, de az ilyen nyomdák »vezetésével« megbízott mélyen tisztelt szakértársaim is nagyon kevéssel rendelkeznek s így nagyon korlátolt fogalmuk van arról, hogy valamely munkának elkészítése mennyi időt, anyagot stb. igényel, s nem tudnak számolni azzal, hogy egy szolid alapra fektetett üzletnek mennyi hasznának kell lenni minden egyes munkából, hogy a nyomdaüzlet számos rendes és az előre nem látott, munkaközben előforduló akadályok, nehézségek, nemkülönben a gyakori üzleti

pangás következtében előforduló rendkívüli kiadásokat fedezhesse.

Igaz ugyan, hogy különösen a papirkereskedő-nyomdatulajdonosok leginkább maguk vagy alkalmazottaik vállalják fel a munkákat és határozzák meg »blindre« nemcsak az árát, hanem még az időt is, mely alatt »sürgősen« elkészülnie kell, — s így megtörténik, hogy az a munka, melynek előállításí idejét ők három órában »számították ki«, tizenkét óra alatt készül el — de ez nem akadály arra, hogy az illető nyomdavezetők lassan-lassan befolyást ne biztosítsanak maguknak a munka felvállalásában azzal, hogy minden egyes, az előbb említett esethez hasonló alkalomkor — már csak a saját érdekek szempontjából is — felvilágosítsák az illető nyomdatulajdonost arról, hogy ennek vagy annak a munkának elkészítése mennyi időbe és költségbe került, vagy miféle akadályokat gördített annak a munkának elkészítése elé az író vagy megrendelő lelkiismeretlensége vagy tudatlansága, hogy adandó alkalomkor az ebből eredt kár is behozható legyen sisméti előfordulásnál ugyanaz vagy ahhoz hasonló munka a megkívántató tisztességes árért vállaltassék el.

Hogy ezt tehessük s lehetőleg egyöntetűen járjunk el, szükségünk van egy oly árszabásra, melyben a leggyakrabban előforduló munkák árai oly minimális összegben legyenek megállapítva, melynél alább szállani csak úgy lehet, ha az okvetlen szükséges hasznot kockáztatni akarjuk. Éppen ezért sokaknak jó szolgálatot vélek tenni, midőn az alábbiakban egy ilyen, a vidéki nyomdák viszonyaihoz mért minimális árszabást közlök, melyből minden egyes munka ára a legnagyobb könnyűséggel kiszámítható.

Rézlénia-gyár és
betüöntőde
BERTHOLD H.
BERLIN SW.

Belle-Alliance-Strasse
88 sz.

Teljes
nyomda-berendezések.

Mintalapok
és árjegyzékek kívánatra
ingyen és bérmentve.

Gyors szállítás
és jutányos árak.

Állandó nagy raktár

Telefon 994.

Könyv- és könyomdai festékek és kenczékben.

Dessauer és Márkus

Budapest, Lázár-utca 13.

Gépek, motorok és eszközök raktára könyv- és könyomdák,
könyvkötészet és dobozgyárak részére.

Teljes nyomdai és könyvkötészeti berendezéseket elvállalnak.

1. Művek, folyóiratok, lapok.

Magyar nyelvű szedés	... ..	1000 n	= 22 kr.*
Idegen nyelvű szedés	... ..	»	= 24 »
Kevert szedés (kurziv stb.)	... ..	»	= 24 »
Ugyanez idegen nyelven	... ..	»	= 26 »
Táblázatos vagy számos szedés	... ..	»	= 30 »

Korrektura ívenként 2 frt. Betűkopás ívenként 100—1000 nyomásig 50 kr., 1000—3000-ig 1 frt. Festék stb. 100—1000 nyomásig 1 frt, minden további ezer 50 krajczárral több. Nyomás, ábrák nélkül, 100—1000-ig 3 frt, ábrákkal 4 frt, minden további ezer 1 frt 50 kr. (Az e számítás után kijövő összeghez még 20% teendő remélhető haszonképen.)

2. Táblázatok

0-ás nagyságtól 5-ös nagyságig.

Szedés.

Egy oldal keresztvonalak nélkül**	... ..	1.50
Egy oldal keresztvonalakkal	... ..	2.50

* Ez a számítási alap leginkább megfelel a szedők ma már vidéken szinte általános 10 frt minimumának és leggyakrabban az általuk produkált munka mennyiségének is. A gyöngébbek kedvéért pedig álljon itt a művek kiszámítási módzata is.

Példa: Egy garmond betűkből térszöveggel szedett ívet kell kiszámítanom, hogy annak szedése mennyibe kerül? — Egy oldal 24 cicero széles és 40 cicero magas, van tehát rajta (a kolumnaszámot két sornak, anslag-sort egy sornak számítva) 40 sor, egy sorba 58 n fér, tehát $40 \times 58 = 2320$ n van egy oldalon, $2320 \times 16 = 37.120$, egy íven tehát 37.120 n van, e számot most 22-vel szorozva, megtudom, hogy annak az ívnek a szedése (az osztást is beleértve) 8 frt 16 krba kerül.

** A táblázatok szedésénél az árak a *kinyitott* ív egy oldalára vannak megállapítva.

Nyomás.

Keresztvonalak nélkül 1—500-ig	... ..	2.—
minden további 500	... ..	1.—
Különálló keresztvonalakkal 1—500-ig	... ..	4.—
minden további 500	... ..	2.—

5-ös nagyságtól feljebb :

Szedés.

Egy oldal keresztvonalak nélkül	... ..	2.50
Egy oldal keresztvonalakkal	... ..	3.50
Decimal-rovatokkal 50 krajzárral több.		

Nyomás.

Keresztvonalak nélkül 1—500-ig	... ..	2.50
minden további 500	... ..	1.50
Különálló keresztvonalakkal 1—500-ig	... ..	5.—
minden további 500	... ..	3.—

3. Akcziidencziák.*Szedés.*

Egy szedőnek egy órai munkájáért 50 kr.

*Nyomás.**a) Amerikai sajtón.*

levélborítékok 1—1000-ig	... ..	1.20
» 1—5000-ig (ezrenként)	... ..	— .80
» 1—10.000-ig	» ..	— .60

egyéb akcziidencziáknál

100	250	500	1000	minden tov.	1000
— .75	— .90	1.20	1.80		1.30

b) Gyorssajtón.

25/35 cm. nagyságig :

250	500	750	1000	minden tov.	1000
1.80	2.20	2.60	3.—		1.50

34/42 cm. nagyságig :

250	500	750	1000	minden tov.	1000
2.15	2.60	3.05	3.50		1.75

47/60 cm. nagyságig :

250	500	750	1000	minden tov.	1000
2.50	3.—	3.50	4.—		2.—

4. Plakátok.

100 $\frac{1}{4}$	bélyeg nélkül	2.50	minden tov.	100	1.50
100 $\frac{1}{2}$	»	3.50	»	»	2.—
100 $\frac{1}{1}$	»	5.—	»	»	3.—

Szines nyomásnál minden egyes lemosásért 1 frt.
Papir felhajtogatása vagy kinyitogatásaért 1000
ívenként 10 kr.

Papir gyári árára mindenkor 20°/o teendő.

* * *

Ez árszabás helyességére ime egy példa.

Egy művet vállalok fel 24 × 40 cicero nagyságú
oldalakkal garmond betűkből szedve. A mű 1000
példányban készül. A papir ára 10 frt, a szedés 8 frt
16 kr., korrektura 2 frt, betűkopásért 50 kr., festék
stb. 1 frt, nyomás 3 frt, összesen 24 frt 66 kr., erre
teszek 20°/o-ot = 4 frt 90 kr. Kapok tehát egy ívért,
29 frt 56 krt, melyből: *ha* a szerző* vagy a szedő.

* A munka felvállalásakor azt is ki kellene kötni, hogy
a szerző ne *vázlatot*, hanem korrektül kidolgozott kéziratot
adjon.

Szerk.

az olvashatlan kézirat miatt, olyan rossz korrekturát nem csinál, hogy az a felszámított két forint helyett négy forintba nem kerül; *ha* nem kell négy-öt revíziót küldenem a szerzőnek; *ha* a szedőm véletlenül 10 frt heti bérért nem szállít nekem 6 forintot érő szedést; *ha* még valami más, előre nem látható kalamitás nem történik a munkával: úgy marad nekem egy ívnél circa 6 frt, melyből fedeznem kell egy részt a következő kiadásokból: a nyomdahelyiség bére, adó, világítás, fűtés, papírromlás, korrektura-papír, különféle eszközök és gépek romlása stb. stb. és ezek levonása után tessék kiszámítani, hogy abból a circa 6 forintból mi marad meg nekem a befektetett tőke kamatozására, az én fáradságomért és a tisztességes megélhetésre?

Nagyon kevés, de valami okvetlen marad s ez bizonyítja, hogy az olyan üzletek, melyek ily árszabás szerint számítanak a munkaárakat, sem a többi üzleteknek nem lennének ártalmára, sem fennállásukat nem kockáztatnák.

A mint már előbb mondám, a nem szakképzett nyomdatulajdonosokat a minden számítást kigunyoló konkurrenczia káros hatásáról első sorban a nyomda-vezetők vagy az ezeket pótló szedők* vannak hivatva felvilágosítani, másodsorban pedig a konkurrenczia által legtöbb kárt szenvedő szakképzett nyomdatulajdonosoknak volna hivatásuk, hogy minden eszközt megkíséreljenek egy országos szövetkezet megalakítására, a melynek legfőbb célja lenne a fentihez hasonló egységes munkaárszabás megállapítása oly-

* Igen ám, csak hogy a legtöbb ilyen parvenü vidéki princípális nem a szedőjétől, hanem valamelyik hűséges hetsétől kér tanácsot.

formán, hogy azon alól közülök senki, fölül pedig, ha erre az alkalmat jónak látja, bárki is vállalhasson munkákat.

Jól tudom azt, hogy erre sokakat közülök szép szóval alig lehetne megnyerni, de ha egyszer a nagyobb rész egyesülése megtörtént, ki lehet mondani azt, hogy a szövetségbe tartozó nyomdatulajdonosok a munkások követelését: a jelenleginél jobb díjazást, esetleg a nyolczórai munkaidőt is megadják oly feltétellel, ha ők a saját, mindenesetre napról-napra erősödő szervezetök által odahatnak, hogy *a konkurrencziát űző s a szövetségbe nem tartozó nyomdába közülök senki munkába ne álljon*. Gyönyörű sztrájk lenne ez nagyon, mert a munkások és a munkaadók nagy része egy táborban küzdene — s tessék elhinni, hogy sikerre is vezetne.

Igy aztán sok, a nyomdászat fejlődésének útjában álló akadályokat — mint a képesítéshez kötöttség, a bélyegmizeriák, az állami és más hivatalos nyomtatványok czentralizációja, fegyházi nyomda stb. — is el lehetne hárítani könnyű szerrel.

Egy kissé ideális eszme, az igaz; de vajjon másfél-száz év előtt nem az volt-e az alkotmányos kormányforma is Európában? s ma mindazok a népek, a melyek ennek kivívására mindenféle eszközt jónak tartottak, mégis élvezik áldásait. Miért ne kísérlenők meg tehát mi is egy kis »alkotmányos rendszert« létesíteni a despota »konkurrens-rendszer« helyett?

Ruzicska Gyula.